

Vinko Mijočević
Nada Grčić-Zubčević
Maja Mijočević Odak

STANJE I PERSPEKTIVE RAZVOJA KAJAKAŠTVA NA MIRNIM VODAMA U HRVATSKOJ

1. UVOD

Prema klasifikaciji športa pod nazivom kajakaštvo ili kajak-kanu kod nas se ubraja: kajakaštvo na mirnim vodama, kajakaštvo na divljim vodama u spustu, kajakaštvo na divljim vodama u slalomu, rafting i kajak polo.

Discipline u kajakaštvu na mirnim vodama dijele se na: kajak jednosjed (K1), kajak dvosjed (K2) i kajak četverosjed (K4) za muškarce i žene, te kanu jednoklek (C1), kanu dvoklek (C2) i kanu četveroklek (C4) za muškarce zavisno od vrste programa (svjetski ili olimpijski) vesla se na 1 000, 500 i 200 m.

Kajakaštvo na mirnim vodama pripada u ciklična monostrukturalna gibanja. Od 1936. godine je u programu olimpijskih igara i najrasprostranjenija je kajakaška grana u Europi (42 zemlje), svijetu (140 zemalja) pa tako i kod nas u Hrvatskoj. Dovoljno je reći da od 24 kajakaška kluba u Hrvatskoj samo 2 kluba ne treniraju kajakaštvo na mirnim vodama i da od 1 134 registriranih kajakaša i kanuista u Hrvatskoj gotovo 1 000 ih se natječe u mirnovodaškim disciplinama (Mijočević, 2008.).

Rasprostranjenost klubova, kao i broj članstva, mogao bi biti i znatno veći međutim, u klubovima nemamo dovoljno profesionalnog stručnog kadra koji bi mogao učiniti značajnije korake u tom smjeru. To je vjerojatno i razlog što nemamo značajnijih športskih rezultata na mirnim vodama, osim par pojedinaca, iako športskog potencijala imamo.

2. CILJEVI I ZADACI

Cilj ovog rada je da prikaže trenutno stanje u kajakaštvu na mirnim vodama u Hrvatskoj, ocijeni ga, te sugerira smjernice za poboljšanje.

Na osnovi podataka dobivenih snimkom stanja, nameće se zadatak da se sistematskim stručnim radom stvori kvalitetna skupina športaša, od kojih bi imali posade u finalu europskih i svjetskih prvenstva, odnosno ispunjenje norme za odlazak na olimpijske igre.

Poticanjem i motiviranjem sportaša, njihovih trenera i klubova, trebalo bi doći do razvoja masovnosti iz koje bi se kroz kontinuirani stručni rad uz pozitivan sustav natjecanja ostvarili i adekvatni športski rezultati, a time i ostvarili zacrtani ciljevi.

Stručnim obrazovanjem i usavršavanjem trenera, kao osnovnih nositelja zadataka, unaprijedit će se kvaliteta rada na svim razinama.

3. PREGLED TRENUTNOG STANJA PREMA UZRASNIM KATEGORIJAMA (MIJOČEVIĆ, 2008.)

Uzrasne kategorije	Broj športša	Zastupljenost u%
Mlađi kadeti do 12 godina	84	7,41
Kadeti 12 - 14 godina	122	10,76
Mlađi juniori 14 -16 godina	180	15,87
Juniori 16 - 18 godina	170	14,99
Seniori 19 godina i više	578	50,97
UKUPNO	1134	

Kajakaštvo na mirnim vodama u Hrvatskoj poprilično je rasprostranjeno od Iloka, Vukovara, preko Belišća, Našica, Vinkovaca, Slavonskog Broda, Slavonskog Kobaša, Hrvatske Kostajnice, Siska, Petrinje, Ludbrega, Preloga, Zagreba pa sve do Runovića kod Imotskog, Raba i Vrsara, međutim slaba je stručna osposobljenost trenera po klubovima.

Na područjima od posebne državne skrbi (Borovo, Vukovar, Ilok) još uvijek nisu klubovi stavljeni u funkciju, a stručne osobe koje su ranije radile tamo, našle su zaposlenje u unutrašnjosti Hrvatske. Klupske prostorije također još nisu obnovljene kao i vozni park.

Pregledom stanja prema uzrasnim kategorijama, uočljivo je da se malo radilo na pomlatku i kad bi se grafički prikazalo stanje, izgledalo bi kao obrnuta piramida, što baš nije ohrabrujuće, jer u svim športovima najšira baza upravo treba biti kod početnika, odnosno mlađih uzrasnih kategorija. Kajakaštvo ne pripada u tzv. popularne sportove pa je osipanje veliko, a do ostvarenja vrhunskog rezultata potrebno je 10 - 12 godina sistematskog stručnog rada, pa i to treba imati u vidu.

Donekle je ohrabrujuće što su novoosnovani klubovi u Sisku, Petrinji, Runovićima i Rogotinu okupili značajan broj mladih koje treba odmah od početka učiti pravilnu tehniku i ispravan pristup prema trenažnom procesu.

4. PRIJEDLOG MJERA ZA POBOLJŠANJE

Kako bi povećali broj športaša prema kategorijama i povećali bazu iz koje bi mogli stvarati kvalitetu, prijeko je potrebno učiniti dodatnu promidžbu po školama i animaciju te pokrenuti školu kajaka.

Treba izbjeći ranije pogreške koje su se često događale u praksi da su zainteresirana djeca došla u klub, ali su nakon nekoliko treninga izgubila volju, jer voditelji - treneri nisu dovoljno pozornosti posvetili djeci, odnosno nisu im ponudili zanimljive sadržaje, odnosno prilagođene uzrastu djece. Trener mora imati smisla i volje za rad s djecom, mora biti dobar pedagog, psiholog, sociolog. Treba svaki trening pripremiti i učiniti ga zanimljivim.

Sadržaji škole kajaka i trenažnih opterećenja moraju biti prilagođeni uzrastu i spolu, a duljina trajanja treninga psihofizičkom razvoju djece. Vrijeme održavanja treninga treba biti prilagođeno slobodnom vremenu djece, usklađeno s obvezama u školi i izvršavanju školskih obveza.

Svaki trening treba biti pripremljen da ga svaki polaznik ugodno doživi i da ode kući pun ushićenja. Djeca trebaju dobiti i informacije o vrsti čamaca, razlici između kajaka i kanua, mirnih i divljih voda, te spusta i slaloma, kao i raftinga.

Napredovanje djece treba konstantno pratiti, njihov napredak adekvatno isticati i po potrebi izvještavati roditelje. Program treba biti takav da se djeca što svestranije razvijaju. Uspjehe djece treba istaći i u njihovoj školi.

Kasnije kad se početnici i polaznici škole uključe u viši stupanj treniranja i trenažnih opterećenja kako prema opsegu tako i prema intenzitetu, kroz sustavno praćenje njihovog razvoja u svim segmentima, dovesti ih u stanje izvrsne tehničke, taktičke i psihofizičke pripremljenosti za postizanje vrhunskih rezultata (Mijočević, 2001.).

U upravu kluba treba uključivati ljude koji imaju ugled i pozitivno mišljenje na razini općine, grada i šire, a koji su zainteresirani i mogu pomoći napredak kluba kako športski tako i ekonomski.

4.1. Planiranje, programiranje i kontrola

Utvrdjivanje inicijalnog stanja treniranosti i zdravstvenog statusa športaša predstavlja osnovu za određivanje individualnog programa rada. Na osnovi snimke tog stanja, trener reprezentacije, uz neposrednu suradnju s klupskim trenerima, direktorom reprezentacije i stručnim stožerom, izrađuje detaljni program priprema i rada s kandidatima za reprezentaciju (kadeti, juniori i seniori). Treba obaviti antropometrijska mjerenja, utvrditi morfološki profil, opće i specifične motoričke

sposobnosti, biološku i fiziološku dob, te preporučiti adekvatne programe, optimalne za svakog pojedinca. Time se iz svakog pojedinca može izvući maksimum, a da pri tome ne dođe do povreda.

Trener reprezentacije, u dogovoru s klupskim trenerima, vodi neposrednu kontrolu nad provođenjem postavljenog plana i programa rada te na osnovi rezultata testiranja i kontrola predlaže prilagodbe programa pojedinim sportašima.

Praćenje zdravstvenog stanja vrlo je važno u projektu priprema olimpijskog ciklusa, jer samo potpuno zdrav sportaš može obaviti najteže zadatke koji su prijeko potrebni za ostvarenje vrhunskog rezultata. Vrijeme, mjesto i vrstu redovnih zdravstvenih pregleda utvrđuje zdravstvena komisija. Krvne analize za evidentne kandidate provodi zdravstvena komisija, koja prema dobivenim rezultatima preporučuje program dodatne prehrane sportaša.

4.2. Međunarodna natjecanja

Nastupi na međunarodnim regatama, svjetskim i europskim prvenstvima te olimpijskim igrama, najveća su motivacija za svakog sportaša i trenera, a to je i najbolja prigoda za provjeru stanja forme pojedinog sportaša kao i mogućnost krajnjih dometa.

Za svaku godinu direktor i trener državnih reprezentacija predlažu međunarodne regate (3 - 5) na kojima bi nastupili naši reprezentativci, a koje prethode svjetskim i europskim prvenstvima, što zavisi o efektima koji se žele postići na međunarodnim regatama s jedne strane i funkcionalnim mogućnostima sportaša i interesima Hrvatskog olimpijskog odbora i Hrvatskog kajakaškog saveza s druge strane.

Za sudjelovanja na olimpijskim igrama treba naglasiti da su Međunarodni olimpijski komitet (MOK) i Međunarodna kanuistička federacija (ICF), znatno pooštrili kriterije za nastup na olimpijskim igrama. Tako samo prvih šest do osam posada, s posljednjeg svjetskog prvenstva prije olimpijade, ima normu dok ostali trebaju tražiti mogućnost na dodatnim kvalifikacijama na prvenstvu Europe gdje Europa zajedno s Južnom Afrikom ima pravo na dodatne dvije posade, a ostali kontinenti po jednu.

Pregled dopuštenog broja čamaca u pojedinim disciplinama na olimpijskim igrama

	Kategorija	Broj čamaca	Broj sportaša
Muškarci	K1 1000 m	14	14
	K2 1000 m	10	20
	K4 1000 m	10	40
	C1 1000 m	12	12
	C2 1000 m	10	20
	K1 500 m	14	14
	K2 500 m	10	20
	C1 500 m	12	12
	C2 500 m	10	20
Žene	K1 500 m	14	14
	K2 500 m	10	20
	K4 500 m	10	40
	Ukupno	136	246

Iz tablice je vidljivo da od 140 zemalja članica ICF-a samo 14 zemalja, koje izboru normu, mogu nastupiti u jednosjedu za muškarce i žene, 12 u jednokleku, te po 10 u dvosjedu, dvokleku i četverosjedu.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Neki športovi u Hrvatskoj bili bi zadovoljni da kao Hrvatski kajakaški savez (HKS) imaju jednog sportaša s ispunjenom olimpijskom normom i tri sportaša koji imaju velike šanse da je ispune. I pored toga, poznavanjem stanja na terenu, rezervi još puno ima no, gledajući dugoročno, pod hitno treba okrenuti piramidu po uzrasnim kategorijama koja je navedena u Tablici pregleda stanja.

To je veliki posao i velika obveza, ali ju je moguće obaviti uz pomoć Hrvatskog olimpijskog odbora, HKS-a, klubova i sportaša, jer je to nužan korak za napredak te športske grane.

Kalendar domaćih natjecanja mora biti prilagođen međunarodnom kalendaru, potrebama priprema i nastupa reprezentacije, tako da sportaši imaju kontinuirani trenazni proces kroz čitavu godinu prema pravilima struke, da se natjecateljska forma ne diže bespotrebno više puta u godini.

Što prije treba krenuti sa stručnom pomoći već postojećim klubovima koji imaju sportske potencijale, a u klubovima koji to nemaju, stvarati ih.

Kroz zajedničke sportske kampove, preko vikenda, treba okupiti sportaše iste uzrasne kategorije i približne sportske kvalitete iz više klubova koji nisu udaljeni te kroz zajedničke treninge stvoriti pozitivnu konkurenciju i pristup radu.

Za najuspješnije sportaše treba održavati zajedničke kampove na Jarunu i drugim destinacijama gdje postoje adekvatni uvjeti.

Nakon uspostavljanja kvalitetnijeg stručnog rada u sredinama gdje postoje kajakaški klubovi, pristupilo bi se osnivanju novih klubova u sredinama gdje postoje povoljni vodeni uvjeti i zajednički interes saveza i lokalnog stanovništva.

Višegodišnjim sustavnim stručnim radom izvukli bi svi višestruku korist. Klubovi bi sa svojim boljim rezultatima imali bolji status u sustavu financiranja na lokalnoj i županijskoj razini, a HKS bi imao širu bazu kvalitetnijih sportaša od kojih bi se mogla sastavljati izborna vrsta. Veća konkurencija za ulazak u izbornu vrstu dala bi veću natjecateljsku kvalitetu, što znači i manji zaostatak za europskim i svjetskim kajakašima i kanuistima, u odnosu na sadašnje stanje. Svakako bi se time i lakše pronašlo sponzore za financiranje određenih sportaša, priprema i nastupa.

6. LITERATURA

1. Lovrić, B., Veselko, D., Mijočević, V., Perestegi, S., Crnković, T., Kajakaštvo i kanuistika. U D. Milanović, (ur.). (2001.) Zbornik radova "Stanje i perspektive zagrebačkog sporta". Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu, Sveučilište u Zagrebu, str. 275- 283.
2. Mijočević, V. (2008.) Strategija razvoja kajakaštva na mirnim vodama u Hrvatskoj. Zagreb: Hrvatski kajakaški savez.
3. Mijočević, V. (2001.) Prijedlog smjernica rada sa kajakašima i kanuistima od mlađih kadeta do seniora. Kanu-kajakaški sport i rekreacija, 2001., 53, 4 - 8.
4. <http://www.kajak.hr/>
5. <http://www.canoeicf.com/>
6. <http://en.beijing2008.cn/>